

jisté pořadí, dle kterého pak postupuje ku hodnosti důstojnické resp. ku hodnosti této na roveň postavené. Dobrovolník druhý rok sloužící není povinen skládati zkoušku důstojnickou, má však právo býti účastným theoretického vyučování jednoročních dobrovolníků a může zkoušku opakovati. Po odbytí druhého roku služebního vřadí se dobrovolník nehledě ku výsledku zkoušky do zálohy.

Dohled ku soudům.

Veškera soudní moc vykonává se ve jmenu císařově; rozsudky a nálezy vynášejí se ve jmenu císařově. (Čl. 1. st. z. z. ze dne 21. prosince 1867, č. 144 ř. z.) Právo soudní výsosti záleží v dohledu nad prováděním pravomoci soudní, a vykonává je sám zeměpán orgány soudní správy, jimž přísně bdíti jest nad přesným plněním povinností soudcovských.

I. Soudy civilní.

Soudy I. stolice podlehají dohledu vyšších soudů, a praesidia jejich i vrchní soudy dohledu ministerstva spravedlnosti. Přednostové sborových soudů I. stolice vykonávají právo dozoru nad okresními soudci a úředníky jim podřízenými, kteří z úředního personálu dotčeného soudu sborového se dosazují. Toto právo dozorcí vykonává se v několikém směru, totiž:

1. nařízenými nadřízených úřadů soudních. Těmto přísluší totiž:

a) shledané vady, tu kde potřeba naléhá, odkliditi, jinde nedostatky takové vrchnímu soudu resp. jeho praesidiu oznámiti;

b) vydávati nařízení závazná pro podřízené soudy;

c) povinností podřízených soudů jest, aby, žádá-li toho představený jim vrchní soud, o všech úředních jednáních zprávu jemu podaly a z nich se zodpovídaly;

d) vrchní soudy a jejich praesidia mají úřední povinnost, aby podřízené soudy, kde toho třeba jest, přiměřenými tresty ku plnění povinností přidržovaly a nad tím bděly, by tyto stále řádně osazeny byly (§§ 90., 91. soud. instr.).

2. Přehlídkami soudů: Soudy I. stolice, v jichž sídle se nalézají vrchní soud, jest ročně, ostatní sborové soudy jakož i okresní soudy, vždy jednou za dvě léta přehlížeti; ve případech nalehavé potřeby mohou přehlídky soudních úřadů I. stolice vrchní soudy, neb jejich praesidia se svolením ministerstva spravedlnosti kdykoli naříditi (§ 93. soud. instr.). Přehlídku tuto vykonává rada vrchním soudem vyslaný nebo přednosta neb i rada sborového soudu I. stolice, jemuž jest spisy soudní prohlédnouti a podací, radní i registraturní protokoly, jakož i výkazy jednacích prozkoumati. Nařízení nesmí vydávati z pravidla žádných, leč tam, kde zřejmé protizákonné řízení bezodkladné nápravy žádá. O výsledcích svého šetření jest mu zpraviti praesidium vrchního zemského soudu (§ 95. soud. instr.).

3. Výkazy jednacích: Soudy I. stolice mají vrchnímu soudu počátkem každého roku a nejdéle do 31. ledna o všech jednáních v záležitostech občanskoprávních během minulého právě roku předsevzatých hlavní výkaz jednacích předložiti, jakož i zvláštní výkazy o jednotlivých koncem roku nedokončených projednáních pozůstalostí, konkursech, sčítováních a sporech (§ 98. soud. instr.). Hlavní výkazy mají především obsahovati: počet inrotulovaných sporů, zřízených poručenství, opatrovnictví, sporů o rozvod, rozloučení a neplatnost manželství, sporů ve věcech knihovních (§ 99. soud. instr.). Zvláštní výkazy jednacích

mají nevyřízená ještě projednání pozůstalostí, konkursy a zúčtování obsahovati (§ 100. soud. instr.). Vrchnímu soudu jest předloženy výkazy důkladně zkoumati, nutno-li bližších vysvětlení si vyžádati, a kde nedostatky nebo průtahy v řízení jednacím se shledají, případná opatření učiniti. Výkazy jednacích sborových soudů I. stolice musí vrchní soud též ministerstvu spravedlnosti ku nahlédnutí předložiti. Vrchní soud má dále z hlavních výkazů jednotlivých soudů jediný souhrnný výkaz jednání všech jemu podřízených sborových soudů a druhý výkaz jednání všech okresních soudů a to dle obvodů sborových soudů sestaviti a ministru spravedlnosti předložiti. Při tom jest mu všechna v té příčině již učiněná opatření uvésti, ona pak, jež obor jeho působnosti převyšují, navrhnouti a o všeobecném stavu soudnictví podrobné dobré zdání podati (§ 102. soud. instr.). Tak jest i vrchním soudům i nejvyššímu soudnímu dvoru o nahodivších se jim jednáních výkazy ministru spravedlnosti předkládati.

4. Vedením tabulek absenčních: Každý soud má koncem roku udati, kteří úředníci během roku nepřítomni byli, nebo pro různé překážky úřadovati nemohli (§ 105. soud. instr.).

5. Záznamy udělených pochval a dětek: Každý vrchní soud a i nejvyšší soudní dvůr má zvláštní záznamy o všech pochvalách a dětkách, jež byl úředníkům svým a úředníkům podřízených soudů udělil, vésti a výtahy z nich na konci každého roku ministerstvu spravedlnosti předložiti (§ 106. soud. instr.).

II. Soudy trestní.

1. Radní komoře t. j. oddělení sborového soudu I. stolice přísluší dozor nadě všemi v obvod sborového soudu spadajícími přípravnými vyšetřováními a přípravnými vyhledáváními. Radní komora může v jednotlivých případech vyslyševši obžalobce soudci vyšetřujícímu připadající přípravná vyhledávání nebo přípravná vyšetřování pro zločin či přečin zcela nebo z části na okresní soud v obvodu sborového soudu přenést. Může však jednání tato kdykoli zase sama přejmouti a jest k tomu povinna, jakmile za to obžalobce neb obžalovaný žádá (§ 12. tr. ř.).

2. Sborové soudy II. stolice mají dozor nad působením trestních soudů ve svých obvodech, a mají o stížnostech proti nim vznesených rozhodovati (§ 15. tr. ř.). Nižší soudové jsou povinni výkazy o své trestní činnosti představeným soudům periodicky podávati a to: okresní soudy do 8 dnů po uplynutí roku soudu sborovému I. stolice, který výkazy jednacích vrchnímu zemskému soudu předkládá (§ 62. nař. ze dne 19. listopadu 1873 č. 152 ř. z.). Sborovým soudům I. stolice jest výroční výkazy činnosti své o přestupcích předkládati vrchnímu zemskému soudu (§ 65. jmen. nař.). Vrchní zemské soudy a soud kassační předkládají své výkazy jednacích ve věcech trestních ministru spravedlnosti (§§ 66., 67. jmen. nař.).

3. Předseda soudu sborového má péči o to, aby veškerá jednání soudu jemu podrobeného rychle a dle zákona vyřizována byla.

4. U soudů vyšetřujících přísluší dohled přednostovi všeho jednání soudního, a přehled činnosti jednacích dociluje se měsíčními výkazy o nevyřízených řízeních trestních, o zločinech a přečinech (§§ 8. 9. jmen. nař.).

5. Dozor nad soudy I. stolice vyšším úřadům příslušící vztahuje se také na jejich činnost ve věcech trestních a na udržování pořádku ve věznicích soudům podřízených (§ 34. jmen. nař.).

6. Státní návladní mají orgánům státního návladnictví při okresních soudech zřízeným udíleti pokyny, zda a ve kterých případech se mají osobně zúčastniti úředních jednání, která se konají pro přestupky mimo úřední sídlo okresního soudu. Funkcionáři státního návladnictva u okresních soudů zřízených mají po uplynutí každého měsíce zaslati státnímu návladnímu výkaz o případech trestních a opatřeních, které v té příčině byli učinili. Státní návladnictví má koncem každého roku o činnosti funkcionářů státního návladnictva u okresních soudů zřízených vrchnímu státnímu návladnímu zprávu podávati, důležitější události těchto orgánů se týkající má však oznamovati ihned (§§ 111., 112., 114. jmen. nař.).

Dohled policejní.

Osoby, které pro padělání veřejných úvěrních papírů, mincí, nebo pro jiná cizímu majetku nebezpečná jednání ku delšímu než šestiměsíčnímu, nebo sice ke kratšímu trestu na svobodě, ale častěji odsouzeny byly, nebo, které jako tuláci trestány byly a zároveň jsou nebezpečny cizímu majetku, mohou dány býti pod t. zv. dohled policejní (§ 4 zákona ze dne 10. května 1873 č. 108 ř. z.) Dle zákona ze dne 27. května 1885 č. 134 ř. z. může dán býti pod dohled policejní ten:

1. kdo bez povolení úředního třaskaviny vyrábí, v oběh dává, sám chová, nebo do území, kde má zákon tento platnosti, dováží;

2. kdo úmyslně užívá jich jako prostředků třaskavých, aby tím ohrožoval cizí majetek, zdraví nebo život (§ 4 cit. z.);

3. osoby, které se smluvily, že použijí látek třaskavých k ohrožení cizího majetku, zdraví nebo života, třeba by i žádného jednání nepředsevzaly, kterým by skutečně nebezpečí povstalo (§ 5 cit. z.);

4. kdo třaskaviny nebo látky, ze kterých se tyto vyrábějí, nebo předběžné zařízení ku jich použití vyrábí, opatřuje, objednává, nebo sám drží s tím úmyslem, aby byl ohrožen cizí majetek, zdraví nebo život jím samým nebo osobami jinými, dále kdo třaskaviny, věda, že sloužiti mají ku takovému ohrožení, jiným osobám přenechává;

5. kdo veřejně nebo před více lidmi, v tiskopisech, vyobrazeních nebo spisech ku provedení jednání trestného pod č. 2. a 3. uvedeného nebo k účasti jeho vyzývá, nebo je ospravedlniti se snaží, nebo vůbec k jednáním těmto návod udílí.

Policejní dohled záleží v částečném omezení osobní svobody, a sice v tom:

a) že osobě takové může se zapověděti, aby se v určitém okrsku nebo místě vůbec nezdržovala, nebo se jí může určité místo ku stálému pobytu vykázati s nařízením, že nesmí bez úředního dovolení toto místo nebo jiné, které si byla sama ku pobytu zvolila, opustiti. Nikomu však nesmí býti zakázán pobyt v jeho obci domovské;

b) že jest osoba taková povinna každou změnu svého bydliště ještě téhož dne úřadu bezpečnostnímu oznámiti, na každé vyzvání tohoto úřadu k němu se dostaviti a zprávu podati o svém zaměstnání, výživě nebo živnosti, jakož i o svých stycích s lidmi jinými;

c) že může úřad bezpečnostní osobě takové uložiti povinnost, aby se během určité doby u něho osobně přihlásila, že jí může zapověděti, aby nebrala účasti na některých shromážděních, aby určitých místností nenavštěvovala a v noční dobu, nebo v čas, kdy chodí neobvyklé množství lidí, bez nutné potřeby svého obydlí neopouštěla;